

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR.410.004.02.2017
P/17/027

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 55 11, F +48 22 444 57 73
krr@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/027 – System awansu zawodowego nauczycieli
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontroler	Małgorzata Czuchryta, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KRR/29/2017 z dnia 13 września 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bydgoszczy
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Wiosna, Dyrektor Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bydgoszczy (dowód: akta kontroli str. 25-40)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzyskanie przez nauczycieli Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bydgoszczy wyższego stopnia awansu zawodowego pozytywnie wpłynęło na podniesienie jakości nauczania oraz rozwoju zawodowego nauczycieli. Awans zawodowy nauczycieli na stopień nauczyciela mianowanego i dyplomowanego wpłynął pozytywnie również na działalność dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńczą Szkoły m.in. poprzez realizację zadań ukierunkowanych na potrzeby uczniów oraz specyfikę pracy Szkoły.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Rzetelnie określono potrzeby w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli i realizowano przyjęte plany tego doskonalenia.

Dyrektor Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bydgoszczy prawidłowo organizował staże nauczycieli ubiegających się o stopień nauczyciela mianowanego i dyplomowanego.

W trakcie stażu nauczyciele podnieśli kwalifikacje zawodowe uczestnicząc w różnych formach doskonalenia zawodowego. Odbywającym staż nauczycielom zapewniono warunki do korzystania z pomocy merytorycznej i metodycznej poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz innych instytucji oświatowych, a także stworzono warunki do realizacji wymagań niezbędnych do uzyskania kolejnego stopnia awansu zawodowego.

Zadania realizowane w trakcie stażu, adekwatne dla wyższego stopnia zawodowego, były kontynuowane przez nauczycieli po uzyskaniu przez nich stopnia nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego¹.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na potrzebę wprowadzenia w systemie motywowania nauczycieli kryterium odnoszącego się do ich aktywności w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych poprzez udział w różnych formach kształcenia i doskonalenia zawodowego.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Nadawanie nauczycielom stopni awansu zawodowego

Opis stanu
faktycznego

W roku szkolnym 2017/2018 w skład Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bydgoszczy (ZSCKR lub Szkoła) wchodziły: czteroletnie technikum, dwuletnia branżowa szkoła I stopnia oraz centrum kształcenia ustawicznego². W ramach technikum funkcjonowało 16 oddziałów kształcących w zawodzie technik: krajoznawstwa, weterynarii, rolnik, hodowca koni, agrobiznesu oraz ogrodnik, do których uczęszczało 309 uczniów. Nie utworzono klasy dla branżowej szkoły I stopnia, a rozpoczęcie zajęć w centrum kształcenia ustawicznego zaplanowano na dzień 21 stycznia 2018 r. W ZSCKR na dzień 30 września 2017 r. zatrudnionych było 51 nauczycieli, z tego 38 nauczycieli dyplomowanych, siedmiu nauczycieli mianowanych, czterech nauczycieli kontraktowych oraz dwóch bez stopnia awansu zawodowego.

W kolejnych trzech latach szkolnych: 2015/2016, 2016/2017 i 2017/2018 liczba nauczycieli dyplomowanych wzrosła odpowiednio z 32 do 35 i 38, a ich udział w ogólnej liczbie zatrudnionych nauczycieli – z 58% do 65% i 74%. Spadł natomiast udział procentowy nauczycieli mianowanych – z 24% w roku 2015/2016 (13 nauczycieli) do 19% w roku 2016/2017 (10 nauczycieli) i 14% w roku 2017/2018 (siedmiu nauczycieli).

Nauczyciele stażyści byli zatrudnieni w roku szkolnym 2016/2017 (cztery osoby) i stanowili 7% ogólnej liczby nauczycieli Szkoły.

Nauczycieli bez stopnia awansu zawodowego zatrudniano w latach szkolnych 2015/2016 (czterech nauczycieli) oraz 2017/2018 (dwóch nauczycieli), stanowili oni odpowiednio 7% oraz 4% ogólnej liczby zatrudnionych nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 5-16, 41-66, 72, 664)

W latach szkolnych od 2014/2015 do 2016/2017 pięciu nauczycieli ukończyło staż na stopień nauczyciela mianowanego, a sześciu nauczycieli na stopień nauczyciela dyplomowanego. Kontrolą w zakresie prawidłowości przebiegu stażu objęto wszystkich ww. nauczycieli.

Stwierdzono, że nauczyciele zostali dopuszczeni do stażu po upływie wymaganego okresu pracy lub po upływie wymaganego okresu od uzyskania poprzedniego stopnia awansu, a także spełniali warunek posiadania wymaganych dla ich stanowisk kwalifikacji zawodowych, w tym wykształcenia kierunkowego i przygotowania pedagogicznego. Nauczycielom odbywającym staż na stopień nauczyciela mianowanego przydzielono opiekuna, przy czym w trakcie stażu zmieniono opiekuna dwóm nauczycielom.

W okresie stażu nauczyciele realizowali plany rozwoju zawodowego, które były zatwierdzane przez Dyrektora Szkoły w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia zajęć w danym roku szkolnym. W jednym przypadku Dyrektor ZSCKR zwrócił nauczycielowi projekt planu. Poprawiony projekt został przedłożony Dyrektorowi Szkoły stosownie do § 3 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli³.

W badanych planach rozwoju nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela mianowanego, poszczególnym zadaniom służącym realizacji wymagań,

² Zgodnie z zarządzeniem nr 29 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 sierpnia 2017 r. w sprawie zmian organizacyjnych szkół wchodzących w skład Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bydgoszczy (Dz. Urz. MRiRW poz. 25), z dniem 1 września 2017 r. Zasadnicza Szkoła Zawodowa stała się Branżową Szkołą I stopnia, a Szkoła Policealna stała się Szkołą Policealną, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, ze zm.).

³ Dz. U. poz. 393, zwanego rozporządzeniem w sprawie awansu zawodowego.

o których mowa w § 7 ust. 2 ww. rozporządzenia – przyporządkowano formy, terminy realizacji zadań oraz sposób dokumentowania ich wykonania. W planach rozwoju sporządzonych przez nauczycieli ubiegających się o stopień nauczyciela dyplomowanego zawarto wymagania określone w § 8 ust. 2, w tym wskazano m.in. formę i efekty planowanych zadań.

Sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego zostały przedłożone Dyrektorowi Szkoły w terminie 30 dni od zakończenia stażu (zgodnie z § 4 ust. 4 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego), a ocena dorobku zawodowego nauczycieli ustalona została przez Dyrektora ZSCKR w terminie wynikającym z art. 9c ust. 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela⁴, tj. w terminie nieprzekraczającym 21 dni od dnia złożenia sprawozdań. We wszystkich przypadkach Dyrektor Szkoły wydał pozytywne oceny dorobku zawodowego.

Dyrektor Szkoły, przed dokonaniem oceny dorobku zawodowego, zasięgał opinii Rady Rodziców. Rada nie skorzystała ze swoich uprawnień w tym zakresie, wynikających z art. 9c ust. 7 ustawy KN.

(dowód: akta kontroli str. 67-85, 125, 131-132, 174-195, 203-518, 574, 589, 662-663, 704-706)

Stosownie do § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego, Dyrektor ZSCKR zapewnił nauczycielom kontraktowym i mianowanym odbywającym staż pomoc merytoryczną i metodyczną wyspecjalizowanych placówek i instytucji oświatowych. W latach od 2014/2015 do 2016/2017 zorganizowano sześć form szkoleniowych przeprowadzonych przez pracowników publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych. W trakcie odbywania stażu wszyscy nauczyciele z własnej inicjatywy korzystali ze wsparcia placówek doskonalenia i poradni psychologiczno-pedagogicznych.

(dowód: akta kontroli str. 123-134, 168-173)

W badanym okresie Dyrektor wraz z innymi nauczycielami zajmującymi stanowiska kierownicze w ZSCKR obserwowali lekcje prowadzone przez nauczycieli realizujących staż na wyższy stopień awansu zawodowego. Łącznie obserwacji poddano 21 zajęć, z tego dziewięć prowadzonych przez nauczycieli ubiegających się o stopień nauczyciela mianowanego oraz 12 – przez nauczycieli aplikujących na stopień nauczyciela dyplomowanego. Działania te dokumentowano w formie ustandaryzowanych arkuszy obserwacji, w których oceniono organizację oraz przebieg zajęć. W wyniku obserwacji trzech zajęć lekcyjnych sformulowano wnioski wskazujące na potrzebę: stosowania bardziej urozmaiconych form pracy z uczniami, aktywizowania uczniów do uczestnictwa w zajęciach, a także rozwijania metod pracy umożliwiających praktyczną naukę przedmiotów zawodowych.

(dowód: akta kontroli str. 2-3, 25, 133-166, 203-518, 665-667)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Dyrektor Szkoły prawidłowo organizował staże nauczycieli ubiegających się o stopień nauczyciela mianowanego i dyplomowanego poczynając od wyznaczania opiekuna stażu nauczycielom kontraktowym po zatwierdzanie planów rozwoju zawodowego, przyjęcie sprawozdań z realizacji planu oraz dokonanie oceny dorobku zawodowego za okres stażu wszystkim nauczycielom. Dyrektor Szkoły zapewnił nauczycielom odbywającym staże niezbędne warunki do uzyskania awansu zawodowego, w tym możliwość korzystania ze wsparcia merytoryczno-metodycznego poradni psychologiczno-pedagogicznej i innych placówek oświatowych.

⁴ Dz. U. z 2016 r. poz. 1379, ze zm., zwana dalej ustawą KN.

2. Wpływ awansu zawodowego nauczycieli na działalność szkoły

Opis stanu
faktycznego

W latach szkolnych od 2014/2015 do 2016/2017 w ZSCKR przeprowadzono ewaluacje wewnętrzne, których tematyka nie dotyczyła wpływu awansu zawodowego nauczycieli na jakość pracy Szkoły. Dyrektor ZSCKR wyjaśnił, że ewaluacja wewnętrzna prowadzona była w obszarach równie istotnych i wynikających z bieżących potrzeby Szkoły i tak np. w roku szkolnym 2015/2016 dotyczyła zajęć pozalekcyjnych. Podał również: „W mojej ocenie wpływ awansu zawodowego na jakość pracy szkoły jest duży. Kompetencje i umiejętności nabyte przez nauczycieli w trakcie uzyskiwania kolejnych stopni awansu zawodowego wpływają pozytywnie na proces dydaktyczno-wychowawczy Szkoły. Ma to m.in. odzwierciedlenie w zwiększeniu ilości lekcji z wykorzystaniem technologii informacyjnej, wykorzystywaniu nowatorskich form i metod pracy, indywidualizacji procesu nauczania i wymagań względem uczniów. Umiejętności te wykorzystywane są do eliminowania zagrożeń i podejmowania działań wychowawczych wzmacniających właściwe zachowania uczniów, a także podejmowania działań na rzecz środowiska lokalnego, propagowania zdrowego stylu życia, kultury fizycznej i działań proekologicznych. Wszelkie umiejętności interpersonalne zdobywane w trakcie odbywania awansu zawodowego korzystnie oddziałują na atmosferę panującą w Szkole, co wpływa na wzrost efektywności działań podejmowanych przez wszystkich nauczycieli. Podkreślić przy tym należy, że nabyte w trakcie zdobywania stażu doświadczenia mają wpływ na poprawę jakości i skuteczność działania Szkoły we wszystkich obszarach jej działalności”.

W ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego Dyrektor ZSCKR dokonywał corocznej oceny aktywności nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego. W latach szkolnych od 2014/2015 do 2016/2017 uznał, że zbyt mała liczba nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących brała udział w różnych formach doskonalenia zawodowego. W roku szkolnym 2014/2015 w różnego rodzaju szkoleniach uczestniczyło 24 spośród 29 nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących zatrudnionych w Szkole, w roku 2015/2016 – 27 spośród 31 nauczycieli, zaś w roku 2016/2017 – 29 spośród 31 nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących zatrudnionych w ZSCKR.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił m.in., że Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy posiada ograniczoną ofertę szkoleń (ich tematyka powtarza się), dlatego też nie było uzasadnienia do ponownego uczestniczenia w takich samych szkoleniach.

W latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 Szkoła nie była poddana zewnętrznym ewaluacjom i kontrolom uwzględniającym problematykę wpływu awansu zawodowego nauczycieli na jakość pracy Szkoły. W okresie tym Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przeprowadziło jedną kontrolę obejmującą prawidłowość: powierzenia stanowisk kierowniczych, organizowania szkoleń dla uczniów ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem silnikowym oraz działań mających na celu przeciwdziałanie występowaniu zjawisk korupcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 19, 98-120, 590, 703)

Badanie wpływu awansu zawodowego nauczycieli na jakość pracy Szkoły dotyczyło dwóch nauczycieli mianowanych i trzech nauczycieli dyplomowanych, którzy w roku szkolnym 2015/2016 uzyskali kolejny stopień awansu zawodowego jako zatrudnieni w ZSCKR i kontynuowali zatrudnienie w roku szkolnym 2017/2018⁵.

Dwaj nauczyciele mianowani realizowali – zarówno w ostatnim roku stażu na stopień awansu zawodowego jak i w pierwszym roku po uzyskaniu stopnia nauczyciela mianowanego – po osiem rodzajów działań służących podnoszeniu jakości pracy szkoły, o których mowa w § 7 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego.

Obaj nauczyciele brali udział w pracach organów szkoły lub innych wynikających ze statutu szkoły oraz potrzeb szkoły i środowiska lokalnego, zarówno w ostatnim roku stażu jak i w pierwszym roku szkolnym po uzyskaniu stopnia awansu zawodowego (§ 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego), realizując odpowiednio sześć i pięć różnych zadań w tym zakresie.

Nauczyciele, zarówno w roku szkolnym ukończenia stażu jak i w pierwszym roku szkolnym po uzyskaniu stopnia awansu zawodowego, ukończyli różne formy dokształcania zawodowego (§ 7 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego). Jeden z nauczycieli w ostatnim roku stażu ukończył siedem form, a w roku następnym pięć form dokształcania zawodowego. Drugi z nauczycieli w analogicznym okresie ukończył odpowiednio trzy i cztery formy dokształcania.

Obydwaj nauczyciele w roku szkolnym ukończenia stażu jak i w pierwszym roku szkolnym po uzyskaniu stopnia nauczyciela mianowanego realizowali potrzeby rozwojowe uczniów (§ 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego), prowadząc zajęcia przygotowujące uczniów do konkursów przedmiotowych. Jeden z nauczycieli prowadził dodatkowo zajęcia wyrównawcze dla uczniów.

Nauczyciele podejmowali działania na rzecz środowiska lokalnego (§ 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego), realizując w roku szkolnym ukończenia stażu jak i w pierwszym roku szkolnym po uzyskaniu stopnia nauczyciela mianowanego – po trzy różne zadania.

Nauczyciele podejmowali również zadania uwzględniające współczesne problemy społeczne i cywilizacyjne (§ 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego). Jeden z nauczycieli zrealizował w roku szkolnym ukończenia stażu i w pierwszym roku szkolnym po uzyskaniu stopnia nauczyciela mianowanego po pięć takich zadań, a drugi z nauczycieli po cztery zadania.

Zarówno w roku szkolnym ukończenia stażu jak i w pierwszym roku szkolnym po uzyskaniu stopnia nauczyciela mianowanego, nauczyciele wykorzystywali w pracy technologie informacyjne i komunikacyjne (§ 7 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego). Udział zrealizowanych w II semestrze zajęć lekcyjnych z wykorzystaniem tych technologii w przypadku pierwszego nauczyciela stanowił odpowiednio 73% i 74%, a w przypadku drugiego nauczyciela 89% i 88%. Nauczyciele realizowali zajęcia w salach lekcyjnych wyposażonych na stałe w sprzęt informatyczny i audiowizualny.

Obaj nauczyciele w ostatnim roku stażu i w pierwszym roku po uzyskaniu stopnia nauczyciela mianowanego prowadzili zajęcia pozalekcyjne w wymiarze jednej godziny tygodniowo oraz przygotowywali uczniów do udziału w konkursach ogólnopolskich.

⁵ Z badania wyłączono nauczycielkę, która po ukończeniu stażu w roku szkolnym 2014/2015, w kolejnych latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 przebywała na urlopie z tytułu urodzenia i opieki nad dzieckiem.

Ponadto jeden z dwóch nauczycieli w pierwszym roku po uzyskaniu stopnia nauczyciela mianowanego podjął dodatkowo dwa inne działania podnoszące jakość pracy szkoły, których nie realizował w ostatnim roku stażu. Wdrożył innowacje pedagogiczne opracowując ocenę ryzyka zawodowego i program nauczania dla klas pierwszych technikum kształcącego w zawodzie technik weterynarii, a także współorganizował ogólnopolskie szkolenie dla nauczycieli (§ 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego).

(dowód: akta kontroli str. 17-18, 203-518, 535-544)

Dwóch z trzech nauczycieli dyplomowanych w ostatnim roku stażu na stopień awansu zawodowego realizowało po dziewięć różnych rodzajów działań służących podnoszeniu jakości pracy szkoły, o których mowa w § 8 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego. W pierwszym roku po uzyskaniu stopnia nauczyciela dyplomowanego kontynuowali siedem rodzajów zadań i podjęli dodatkowo dwa nowe. Trzeci z nauczycieli realizował w ostatnim roku stażu sześć działań służących podnoszeniu jakości pracy szkoły, kontynuując je w pierwszym roku po uzyskaniu stopnia nauczyciela dyplomowanego i dodatkowo podejmując w tym roku jedno działanie.

Wszyscy nauczyciele dyplomowani objęci badaniem wdrażali działania skutkujące podniesieniem jakości pracy szkoły (§ 8 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego). W każdym roku szkolnym realizowano po pięć różnych zadań.

Dwóch z trzech nauczycieli wdrażało w ostatnim roku stażu działania służące doskonaleniu pracy własnej, które kontynuowali w pierwszym roku szkolnym po uzyskaniu stopnia awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego (§ 8 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego).

Nauczyciele dyplomowani, zarówno w roku szkolnym ukończenia stażu jak i w pierwszym roku szkolnym po uzyskaniu stopnia awansu zawodowego, ukończyli siedem różnych form doskonalenia i doksztalcania zawodowego (§ 8 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego), przy czym dwóch z trzech nauczycieli w pierwszym roku szkolnym po uzyskaniu stopnia awansu zawodowego ukończyło kurs księgowości i studia podyplomowe z matematyki.

Zarówno w roku szkolnym zakończenia stażu jak i w pierwszym roku szkolnym po uzyskaniu stopnia nauczyciela dyplomowanego, nauczyciele wykorzystywali w pracy technologie informacyjne i komunikacyjne (§ 8 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego). Udział zrealizowanych w II semestrze zajęć lekcyjnych z wykorzystaniem tych technologii wyniosła w przypadku pierwszego nauczyciela odpowiednio 37% i 33%, drugiego nauczyciela 58% i 64%, a w przypadku trzeciego nauczyciela 74% i 76%. Nauczyciele realizowali zajęcia w salach lekcyjnych wyposażonych na stałe w sprzęt informatyczny i audiowizualny.

Dwóch nauczycieli dyplomowanych podejmowało działania edukacyjne, wychowawcze lub opiekuńcze (§ 8 ust. 2 pkt 4 lit. a rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego). Jeden z nauczycieli podejmował je, zarówno w ostatnim roku stażu jak i po uzyskaniu stopnia nauczyciela dyplomowanego, prowadząc dodatkowe zajęcia z chemii. Drugi podjął takie działania w roku po uzyskaniu stopnia nauczyciela dyplomowanego w ramach koła języka niemieckiego dla klas pierwszych.

Dwóch nauczycieli dyplomowanych wykonywało zadania dodatkowe określone w § 8 ust. 2 pkt 4 lit. b rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego. Jeden z nauczycieli, zarówno w roku szkolnym zakończenia stażu jak i w pierwszym roku po uzyskaniu stopnia nauczyciela dyplomowanego, brał udział w pracach komisji egzaminacyjnej z języka obcego. Drugi z nauczycieli w ostatnim roku ukończenia stażu pełnił funkcję egzaminatora w zakresie kwalifikacji – Projektowanie, urządzenie i pielęgnacja roślinnych obiektów architektury krajobrazu.

Wszyscy nauczyciele dyplomowani podlegający badaniu, zarówno w roku zakończenia stażu jak i w pierwszym roku po uzyskaniu stopnia nauczyciela dyplomowanego, wykonywali zadania służące poszerzeniu zakresu działań szkoły (§ 8 ust. 2 pkt 4 lit. e rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego), m.in. koordynując projekty w zakresie ekologii i rozwijania przedsiębiorczości wśród uczniów oraz podejmując działania w ramach sieci współpracy i samokształcenia szkół rolniczych. W powyższych latach szkolnych nauczyciele realizowali odpowiednio po siedem i sześć takich zadań.

Nauczyciele dyplomowani zrealizowali również zadania we współpracy z innymi osobami, instytucjami i podmiotami na rzecz oświaty, pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich (§ 8 ust. 2 pkt 4 lit. a rozporządzenia w sprawie awansu zawodowego). Zadania obejmowały m.in. koordynację przedsięwzięć realizowanych we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa, tj. Lokalną Grupą Działania Bory Tucholskie, Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego oraz niemieckim ośrodkiem doskonalenia i kształcenia zawodowego DEULA, a także koordynowanie projektów na konkurs w ramach programu „Po stronie natury 2016”. Dwaj nauczyciele realizowali te zadania w ostatnim roku stażu, a trzeci – również w pierwszym roku po uzyskaniu stopnia nauczyciela dyplomowanego.

Dwóch z trzech nauczycieli dyplomowanych prowadziło zajęcia pozalekcyjne, zarówno w roku zakończenia stażu jak i w pierwszym roku po uzyskaniu stopnia nauczyciela dyplomowanego, w wymiarze jednej godziny tygodniowo. W okresie tym jeden z nauczycieli przygotowywał uczniów do Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych, a drugi wdrożył innowacje pedagogiczne m.in. poprzez opracowanie tematyki zajęć i pomocy dydaktycznych z języka niemieckiego w agrobiznesie, architekturze krajobrazu, ogrodnictwie i weterynarii.

(dowód: akta kontroli str. 17-18, 203-534)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Po uzyskaniu stopnia nauczyciela mianowanego i dyplomowanego osoby te kontynuowały zadania realizowane w ostatnim roku stażu, które miały na celu podniesienie jakości działalności dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńczej Szkoły. Wskazują na to podejmowane przez nauczycieli mianowanych działania wynikające m.in. z potrzeb Szkoły i środowiska lokalnego oraz ukierunkowane na potrzeby rozwojowe uczniów, a w przypadku nauczycieli dyplomowanych – działania służące dalszemu doskonaleniu pracy własnej oraz działania edukacyjne, wychowawcze lub opiekuńcze. Nauczyciele uczestniczyli w różnych formach doskonalenia zawodowego oraz realizowali zajęcia edukacyjne z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, zarówno w ostatnim roku odbywania stażu jak i po uzyskaniu wyższego stopnia awansu zawodowego.

3. Zapewnienie nauczycielom warunków do rozwoju i awansu zawodowego

Opis stanu faktycznego

Na podstawie zdiagnozowanych potrzeb nauczycieli i Szkoły, Dyrektor ZSCKR opracował plan doskonalenia zawodowego nauczycieli na rok: 2015, 2016 i 2017. Plan obejmował m.in. formy doskonalenia (np. studia podyplomowe, konsultacje, warsztaty, szkolenia), ich tematykę oraz przewidywany koszt.

Wszystkie wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego zostały przekazane do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi terminowo, tj. do dnia 30 listopada roku poprzedniego. Na doskonalenie zawodowe Szkole przyznano środki we wnioskowanych kwotach: w 2015 r. – 18 tys. zł, w 2016 r. – 20 tys. zł i w 2017 r. – 17 tys. zł.

Środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli ujęte w planie finansowym na 2015 i 2016 rok odpowiadały 1% planowanych rocznych środków na wynagrodzenie osobowe nauczycieli, a w 2017 r. – 0,85% środków planowanych na ten cel⁶.

W planie finansowym ZSCKR na 2015 r. wydatki na doskonalenie nauczycieli zaplanowano w kwocie 18 tys. zł, a wykonano w 110%⁷ (19,8 tys. zł). Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że w roku szkolnym 2014/2015 wprowadzono przedmioty specjalistyczne, które wymagały dodatkowego przeszkolenia nauczycieli przedmiotów zawodowych na kierunku technik weterynarii.

W planie finansowym na 2016 r. wydatki na doskonalenie nauczycieli zaplanowano w kwocie 20 tys. zł. Środki te zostały wykorzystane w kwocie 8,6 tys. zł (tj. 43% zaplanowanych środków). Jako powód niskiego wykonania wydatków Dyrektor Szkoły wskazał m.in. niewykorzystanie środków na wynagrodzenie dla firmy zewnętrznej z powodu nieprzeprowadzenia szkolenia Rady Pedagogicznej oraz rezygnacji wyższych uczelni z części opłat za studia podyplomowe.

W planie finansowym na 2017 r. środki na doskonalenie nauczycieli zaplanowane w kwocie 17 tys. zł wykorzystano (według stanu na dzień 24 listopada 2017 r.) w wysokości 14,6 tys. zł, co stanowiło 85,7% planu.

(dowód: akta kontroli str. 545-571, 589-590, 594-595, 708-709)

W roku szkolnym 2015/2016 w różnych formach kształcenia i doskonalenia zawodowego uczestniczyło 46 spośród 56 nauczycieli⁸ (tj. 82% zatrudnionych w danym roku), z tego 25 nauczycieli dyplomowanych, 11 nauczycieli mianowanych, sześciu nauczycieli kontraktowych oraz czterech bez stopnia awansu zawodowego.

W roku szkolnym 2016/2017 w różnych formach kształcenia i doskonalenia zawodowego uczestniczyło 47 spośród 54 nauczycieli⁹ (tj. 78% zatrudnionych w danym roku), z tego 29 nauczycieli dyplomowanych, ośmiu nauczycieli mianowanych, pięciu nauczycieli kontraktowych oraz czterech stażystów.

⁶ W „Rocznym planie doskonalenia zawodowego nauczycieli z ZSCKR w Bydgoszczy na 2017 rok” Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zawarło informację, że we wnioskach na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli należy uwzględnić środki finansowe w wysokości do 1% planowanych rocznych środków na wynagrodzenia osobowe nauczycieli.

⁷ Przekroczenie planu wydatków na doskonalenie zawodowe nie skutkowało przekroczeniem planu wydatków w rozdziale 80130 – Szkoły zawodowe § 4700 – Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej.

⁸ W roku szkolnym 2015/2016 na zwolnieniach zdrowotnych lub macierzyńskich przebywało łącznie ośmiu nauczycieli.

⁹ W roku szkolnym 2016/2017 na zwolnieniach zdrowotnych lub macierzyńskich przebywało łącznie sześciu nauczycieli.

Średnio nauczyciel ZSCKR ukończył 2,7 formy doskonalenia w roku szkolnym 2015/2016 i 2,4 w roku szkolnym 2016/2017.

Nie wystąpiły przypadki, aby jednocześnie w obu latach szkolnych 2014/2015 i 2016/2017 nauczyciele dyplomowani nie wzięli udziału w doksztalceniu i doskonaleniu zawodowym.

(dowód: akta kontroli str. 86-97, 196-202)

W latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 nauczyciele uczestniczący w stażach na stopnie awansu zawodowego nauczyciela mianowanego i dyplomowanego mieli założone w planach rozwoju zawodowego doksztalcenie lub doskonalenie zawodowe. Realizowane w ramach stażu różne formy doskonalenia zawodowego były finansowane przez organ prowadzący. Nauczyciele uczestniczyli w bezpłatnych formach doskonalenia i doksztalcenia zawodowego organizowanych m.in. przez Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji, Centrum Kształcenia Kadr Bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego, szkoły wyższe i instytuty naukowe, a także inne szkoły rolnicze. W trakcie stażu nauczyciele ukończyli średnio cztery formy doskonalenia zawodowego, które w szczególności dotyczyły kompetencji nauczycieli zawodu (w tym technik motywowania i angażowania uczniów do nauki) oraz sposobów rozpoznawania zagrożeń i problemów wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 86-97, 123-518)

Spośród 44 nauczycieli mianowanych i dyplomowanych (zatrudnionych w Szkole w roku szkolnym 2014/2015 i kontynuujących zatrudnienie w roku szkolnym 2017/2018) trzech ukończyło studia podyplomowe (matematyka, florystyka – sztuka układania kwiatów, geografia z ochroną środowiska), jeden ukończył studia drugiego stopnia w zakresie hodowli zwierząt i gospodarki paszowej, jeden uzyskał wpis na listę egzaminatorów języka niemieckiego Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku, a jeden pełnił funkcję doradcy metodycznego w zakresie kształcenia zawodowego.

(dowód: akta kontroli str. 76-85)

Aktywność nauczycieli dyplomowanych w doskonaleniu zawodowym zbadano na podstawie losowo wybranych 15 nauczycieli, którzy uzyskali stopień awansu zawodowego przed rokiem szkolnym 2015/2016, i którzy kontynuowali pracę w Szkole w roku szkolnym 2017/2018. W okresie stażu na stopień nauczyciela dyplomowanego każdy z nauczycieli ukończył średnio 5,5 formy doskonalenia, a po uzyskaniu wyższego stopnia awansu zawodowego – średnio 1,8 formy doskonalenia.

Zakres działań Dyrektora ZSCKR motywujących nauczycieli do dalszego rozwoju obejmował przyznawanie: dodatków motywacyjnych w wysokości do 20% wynagrodzenia zasadniczego oraz nagród za osiągnięcia w pracy dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńczej (z okazji Dnia Edukacji Narodowej). Ponadto Dyrektor występował do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o przyznanie nagród i odznaczeń dla wyróżniających się nauczycieli, a także medali „Zasłużony dla Rolnictwa”.

W latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 w ZSCKR zatrudnionych było 19 nauczycieli dyplomowanych, którzy legitymowali się stażem 20 lat pracy, w tym 10 lat po uzyskaniu stopnia nauczyciela dyplomowanego. W okresie tym Dyrektor ZSCKR nie występował z wnioskiem o nadanie tytułu honorowego profesora oświaty.

(dowód: akta kontroli str. 565-566, 574-578, 582, 590-591)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwaga dotycząca
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że pomimo podejmowania działań motywujących nauczycieli do dalszego rozwoju, ustalając wysokość dodatku motywacyjnego w ZSCKR nie brano pod uwagę kryterium wskazującego na możliwość jego przyznawania w związku z podnoszeniem kwalifikacji i umiejętności zawodowych. W ocenie NIK wprowadzenie takiego kryterium byłoby dodatkowym czynnikiem motywującym nauczycieli do podejmowania działań w tym zakresie.

Warunkiem przyznawania nauczycielom dodatku motywacyjnego były osiągnięcia nauczycieli ZSCKR w procesie dydaktycznym, opiekuńczym czy wychowawczym oraz zaangażowanie w realizację czynności i obowiązków związanych z powierzonym stanowiskiem takich jak: opiekun koła, członek zespołu zadaniowego, wychowawca klasy czy przewodniczący komisji przedmiotowej. We wzorze ankiety, w oparciu o który przyznawany był dodatek motywacyjny nie przewidziano kryterium obejmującego osiągnięcia nauczyciela w podwyższeniu kwalifikacji zawodowych poprzez uczestnictwo w kursach, konferencjach i naradach metodycznych oraz innych formach doszkalania.

Dyrektor Szkoły podał: „na najbliższym posiedzeniu Rady Pedagogicznej poinformuję nauczycieli o dodaniu do ankiety dodatkowego kryterium odnoszącego się do osiągnięć nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego i wprowadzeniu go do nowego okresu przyznawania dodatku motywacyjnego”.

(dowód: akta kontroli str. 572-573, 591)

Ocena cząstkowa

W ZSCKR zapewniono warunki do rozwoju i awansu zawodowego nauczycieli. W latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 z różnych form doszkalania i doskonalenia zawodowego korzystało odpowiednio 82% i 78% nauczycieli zatrudnionych w danym roku szkolnym. Dofinansowanie doskonalenia zawodowego ze środków organu prowadzącego było uwarunkowane potrzebami Szkoły i obejmowało indywidualne potrzeby w zakresie doszkalania i doskonalenia zawodowego nauczycieli. Ze środków organu prowadzącego zapewniono dofinansowanie do form doskonalenia zawodowego nauczycieli uczestniczących w stażach na stopień nauczyciela mianowanego i dyplomowanego. Nauczyciele ZSCKR podejmowali działania służące dalszemu ich rozwojowi w formie studiów podyplomowych oraz dodatkowych uprawnień takich jak wpis na listę egzaminatorów.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

W związku z ustalonym stanem faktycznym Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli.

Uprzejmie proszę Pana Dyrektora o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania ustaleń kontroli.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

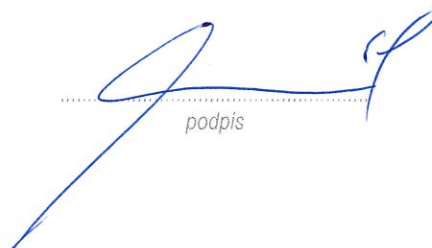
Warszawa, dnia 14 grudnia 2017 r.

Kontroler
Małgorzata Czuchryta
Główny specjalista kp.

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Dyrektor
Waldemar Wojnicz

podpis

¹⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.